

Vejlederens rolle og funktioner

Foruden undervisning er vejledning af studerende en helt central pædagogisk praksis på de videregående uddannelser. Denne praksis bliver ofte belyst fra flere teoretiske vinkler og ikke sjældent diskuteret i forskellige pædagogiske fora. Spørgsmålene er i udgangspunktet mangfoldige. Hvordan forberedes den konkrete vejledning af vejleder og studerende? Hvem bærer hvilke opgaver? Hvilke faldgruber skal undgås, og hvilke idealer skal efterstræbes? I det følgende skal der ikke gives teoretiske svar eller fremlægges pædagogiske diskussioner. Derimod vil jeg give nogle bud på vejlederens rolle og funktioner ud fra det billede, der ligger gemt i begrebet vejleder. Mere konkret skal der under fire overskrifter præsenteres fire funktioner, der afgrænser vejlederens evne til at lede på vej.

Når rygsækken pakkes

Når en opgave eller et projekt påbegyndes, gælder det som på enhver anden rejse, at forberedelse er vigtig. Det første spørgsmål er derfor: Hvad er udgangspunktet og rammerne for projektet, og hvilken destination sigter den studerende mod. I overført betydning vil vejlederen her fungere som rejseguide. Den studerendes valg af emne eller problemstilling vil således kræve forskellige arbejdsopgaver. Den studerende har således krav på at vide, hvilke strabadser hun vil kunne forvente i arbejdsprocessen ud fra den valgte problemstilling. Når problemformuleringen er på plads, gælder det som på rejsen, at rygsækken skal pakkes, hvilket vejlederen bør hjælpe med. Rejsemålet betinger rygsækkens indhold. Eksempelvis bør den studerende vejledes i valg og afgrænsning af litteratur. Den studerende har desuden krav på at høre om relevante og mindre relevante rejseruter med tilhørende kort over landskabet. Som rejseguide bliver valg/fravalg af teori og metode således en vigtig dialog med den studerende.

Korsvejen

En af de centrale opgaver, vejlederen bærer ansvaret for, angår håndtering af de mange spørgsmål fra den studerende. Den studerende skal således ledes på vej, når korsvejen skaber tvivl. Et typisk spørgsmål fra den studerende vil således angå tvivl om de forskellige veje ind og ud af projektet. Som udgangspunkt vil vejlederen her fungere som vejviser: "Hvis du går den vej, er der kort til målet, men hvis du tager en omvej, vil du til gengæld se et nyt landskab. Hvis du vælger den ene vej, vil du møde én type udfordringer, og går du den anden vej, kan du forvente andre udfordringer". Ofte er den studerende slet ikke bevidst om, at hun står ved en korsvej.

På bedste sokratiske vis er vejlederen en dialogpartner, der skaber rammer og dermed mulighed for ny erkendelse".

Her er vejlederens opgave ganske bogstavelig – at lede på vej. Dvs. at hjælpe ved planlægningen af den videre rejse. Hvis den studerende blot følger ruten som en instruktion, kan det let blive en rejse i vejlederens fodspor. I rollen som vejleder går man ikke foran den studerende, men ved siden af og peger på orienteringspunkter i landskabet. Vejlederen kan ruste den studerende gennem vanskelige valg i projektperioden, men valget vil principielt altid være den studerendes ansvar, hvilket gælder for dannelsesrejsen som helhed.

De nødvendige partisansøm

Mange studerende går som nævnt til vejledning med en række tvivlsspørgsmål, der kan danne ramme om en vejledningslektion. Men ganske ofte vil man opleve studerende, der ikke stiller spørgsmål, men derimod vælger skyklappernes bekvemmelighed. Nøjagtig som droschehesten fokuserer den studerende kun på vejen til målet. Den studerende kan sågar vælge bilen og dermed en rejsehastighed, hvor man umuligt kan se nuancerne i landskabet. Her er det vejlederens rolle kærligt, men bestemt, at sprede partisansøm på vejen. Det er en svær opgave, der indebærer muligheden for, at den studerende ender med et kuldsejlet projekt. Partisansøm skal således ikke punktere projektet, men blot skabe et nødvendigt pitstop. Det er i disse tilfælde, vejlederen ofte møder den studerendes frustrationer. Den studerende oplever at blive kritiseret i uvejsomhed og føler at stå stille uden at komme nogen vegne. Her er dialogen vigtig, hvor en opbremsning ideelt skaber nyorientering og eventuelt nye veje ind i projektet. Når vejlederen kaster partisansøm på vejen, er det vejledning i den forstand, at den studerende forstyrres med tanke for, at hun skal forholde sig til svage sider i egen erkendelsesproces. Det er ofte her, vi ser, hvordan projektet hærdes, hvor den studerende samtidig øver sig i rollen som sin egen største kritiker.

Den forankrede ledsager

Som den sidste, men vigtigste og gennemgående funktion på den studerendes rejse skal vejlederen fungere som forankret ledsager. Dermed sagt er vejlederen både den studerendes faglige forankring, men også den velmente ledsager på vej mod målet. Ordet ledsage betyder at vise vej, dvs. en orientering i landskabet, hvor nye veje bliver synlige. På bedste sokratiske vis er vejlederen en dialogpartner, der skaber rammer og dermed mulighed for ny erkendelse. At ledsage den studerende drejer sig hverken om at bønfalde eller befale den studerende om dette eller hint, men at ledsage hende gennem dialog, så nye trædesten bliver synlige. Det er befriende let at tage styring over den studerendes projekt, så den studerende dikteres eller sågar profileres i vejlederens eget billede – ofte vil den studerende selv appellere hertil. Men vejlederen bør ikke være sandhedens minaret, der dogmatisk kalder til møde om vigtige ting. Som forankret ledsager er vejlederen derimod en ledsager på vejen mod ny erkendelse, hvor kritiske spørgsmål lader den studerende skue nye horisonter.